Oʻzbekistonning XIX asr ikkinchi yarmi — XX asr davri tarixi dolzarb masalalari fanidan SEMINAR SAVOLLARI

1-mavzu: Rossiya imperiyasining Turkistondagi mustamlaka ma'muriy tizimining oʻziga xosligi (XIX asrning 60–80-yillari)

- 1. Turkiston general-gubernatorligining tashkil topishi.
- 2. Turkiston general-gubernatorligining siyosiy, ma'muriy tizimining tashkil etilishi.
- 3. Mustamlaka tizimining tartibi va uning Turkistondagi oʻziga xos xususiyatlari.
- 4. Rossiya imperiyasining Turkistondagi mustamlaka boshqaruv tizimining qaror topishi.
 - 5. Mustamlaka harbiy-ma'muriy tizimi va uning Turkistondagi mohiyati.
- 6. XIX asrning 60–80-yillaridagi mustamlaka boshqaruv tizimining oʻziga xos xususiyatlari.
 - 7. Mustamlaka boshqaruv tizimining oqibatlari.

2-mavzu: Rossiya imperiyasi koʻchirish siyosatining asosiy maqsadlari

- 1. Turkistonda koʻchirish siyosatining mazmuni va mohiyati.
- 2. Koʻchirish siyosatining bosqichlari.
- 3. Rossiya imperiyasining koʻchirish siyosatining Turkiston uchun boʻlgan oqibatlari.
 - 4. Yangi ma'muriy tizimning tuzilishi va mahalliy aholiga koʻrsatgan ta'siri.

3-mavzu: Turkiston aholisi va iqtisodiyotini Rossiya imperiyasining manfaatida ekspluatatsiya qilinishi

- 1. Turkiston oʻlkasidagi iqtisodiy vaziyat.
- 2. Yer-suv va agrar munosabatlardagi oʻzgarishlarni kolonial xarakteri.
- 3. Mahalliy aholining ijtimoiy-iqtisodiy qaramligining kuchayishi.
- 4. Rossiya imperiyasining Turkiston oʻlkasida olib borgan soliq siyosati.
- 5. Paxta yakkahokimligini vujudga kelishi.

4-mavzu: Mahalliy aholining ma'naviy qaramligini kuchaytirilishi uchun Rossiya imperiyasining strategiyasi

- 1. Rossiya imperiyasi hokimiyatining milliy urf-odatlarga boʻlgan munosabati.
- 2. Ma'naviy hayot ustidan o'rnatilgan nazorat.
- 3. Turkistonda ruslashtirish siyosatini olib borilishi.
- 4. Ruslashtirish siyosatining oqibatlari.

5-mavzu: Milliy ziyolilarning Rossiya imperiyasi siyosatiga qarshi olib borgan faoliyati

- 1. Mahalliy aholining ijtimoiy faolligining kuchayishi.
- 2. Demokratik va milliy ozodlik harakatlarining kengayishi.
- 3. Milliy ozodlik harakatlarining siyosiy vaziyatga koʻrsatgan ta'siri.
- 4. Rossiya imperiyasining milliy ozodlik harakatiga qarshi oʻtkazgan choratadbirlari

6-mavzu: Jadidlar harakatining tashkil topishi va rivojlanishi

- 1. Turkistonga jadidchilikning kirib kelishi.
- 2. Jadidlar harakatining keng yoyilishi, uning namoyondalari.
- 3. Jadidlarning ma'naviy-marifiy sohadagi islohotlari.
- 4. Ta'lim tizimiga Yangi usulning kirib kelishi.
- 5. "Jadid milliy xalq maorifi" tushunchasi va uning iste molga kiritilishi masalasi.
 - 6. Turkistonda dastlabki jadid maktabini ochgan buyuk mutafakkirlar.
 - 7. Jadid milliy xalq maorifi tizimining shakllanishi va uning bosqichlari.

7-mavzu: Jadid milliy matbuoti. Jadidchilik harakatida tarixiy ta'lim va tarixga bo'lgan munosabat

- 1. Tarixda milliy matbuotning ilk bor paydo boʻlishi.
- 2. Toshkent, Buxoro va Farg'onada chop etilgan jurnal va gazetalar.
- 3. Samarqand va Qoʻqonda chop etilgan jurnal va gazetalar.
- 4. Tarix ilmining ilk bor jadid maktablarida oʻqitilishi.
- 5. Tarix tajribasi va falsafasi haqidagi ilmiy-nazariy dunyoqarashiga jadidlarning qoʻshgan hissasi.

8-mavzu: Sovet totalitarizmning negizlari. Sovet mustabid tuzumi shakllanishi va milliy davlatchilik uchun kurash.

1. Turkiston fevral inqilobi arafasida.

- 2. Turkistonda sovet hokimiyatining oʻrnatilishi.
- 3. Turkistonda oʻrnatilgan sovet hokimiyatining xususiyati.
- 4. Sovet hokimiyatiga qarshi harakatlar.
- 5. Turkiston Muxtoriyati va unga bolsheviklarning munosabati.
- 6. Turkiston Muhtoriyati timsolida milliy davlatchilik uchun kurash. Qoʻqon voqealari.
- 7. Bolsheviklar tomonidan Turkiston Muhtoriyatining tor-mor etilishi va sovet hokimiyatining unga nisbatan olib borilgan qatagʻonlik tadbirlari.

9-mavzu: Buxoro va Xorazmda sovetlashtirish siyosati

- 1. Buxoro amirligi va Xiva xonligining tugatilishi.
- 2. Buxoro va Xorazmda sovetlashtirish siyosati.
- 3. Mustabid tuzumga qarshi harakatlarning kengayishi.
- 4. Sovetlashtirish siyosatining oqibatlari.

10-mavzu: Totalitar tuzumning mustahkamlanishi. Hokimiyatning repressiv funksiyalarining kuchayishi

- 1. SSSRning tashkil topishi va ma'muriy buyruqbozlik tizimining shakllanishi. Oʻzbekistonda uning koʻrinishlari.
- 2. Hokimiyatning repressiv funksiyalarining kuchayishi, ushbu siyosatga tegishli qabul qilingan davlat qarorlari va qonunlar.
- 3. Majburiy kollektivlashtirish fojeasi, quloqlashtirish siyosatining Oʻzbekistonga koʻrsatgan ta'siri.
- 4. Totalitar tuzumning iqtisodiy tayanchining mustahkamlanishi. GULAG tizimining shakllanishi, uning vazifa va maqsadlari, u yerdagi oʻzbeklarning taqdiri.

11-mavzu: Oʻzbekistonda XX asrning 20–30-yillarida ta'lim tizimidagi ziddiyatlar. Sovet hokimiyati qatagʻonlik siyosatining ilm-fanga koʻrsatgan ta'siri

- 1. Ta'lim tizimidagi ahvol, sovet hokimiyatining bu sohadan koʻzlagan maqsadi va oʻz manfaatida undan keng foydalanilishi.
- 2. Xalq ta'limi sohasidagi qatagʻonlik siyosati. Madaniy oqartuv tashkilotlari va ularning jamiyatni kommunistik ruhda mafkuraviylashtirishda sovet hokimiyatining roli.
 - 3. Ilm-fan sohasidagi yutuqlar va ziddiyatlar.

- 4. XX asrning 20–30-yillaridagi mafkuraviy jarayonlarni ilm-fanga koʻrsatgan ta'siri.
- 5. Olimlar va ilmiy xodimlarga nisbatan boʻlgan qatagʻonliklar va ushbu siyosatning ilm-fanga koʻrsatgan ta'siri.
 - 6. Fan arboblarining hayoti va taqdiri, yutuqlar, muammolar va ziddiyatlar.

12-mavzu: XX asrning 20–40-yillarida adabiyot va san'atning bolshevikcha mafkuralashtirilishi

- 1. Muzey, kutubxona, klub, "Qizil choyxona", "Qizil yurta"lar faoliyati, bolshevilkarning ulardan oʻz manfaati uchun keng foydalanishi.
- 2. Sobiq ittifoq rahbarlarining adabiyot va san'atga tegishli olib borgan siyosati, uning ushbu sohaga ta'siri.
- 3. Markaz tomonidan adabiyot va san'atni sovetlar mafkurasiga bo'ysundirish jarayonida qabul qilingan qarorlari va ularning zo'ravonlik bilan amalga oshirilishi.
- 4. Adabiyot va san'at sohasidagi buzilishlar. Adabiyot va san'at sohasidagi siyosiy qatagʻonliklar.

13-mavzu: Ikkinchi jahon urushi va undan keyingi yillarida Oʻzbekistondagi vaziyat

- 1. Ikkinchi jahon urushi yillarida Oʻzbekiston.
- 2. Sovet totalitarizmining ikkinchi jahon urushi davridagi xususiyatlari.
- 3. 1942-yil 28-iyuldagi "№ 227" buyruq va uning mohiyati. Deportatsiya jarayonlari.
- 4. XX asrning 40–50-yillardagi siyosiy jarayonlar. "Vrachlar ishi" va boshqa ishlarning Oʻzbekistonga ta'siri.
- 5. XX asrning 40–50-yillaridagi ilm-fanga qaratilgan qatagʻonlikning yangi pallasi, uning mohiyati.

14-mavzu: Oʻzbekistonda XX asrning 60-80-yillaridagi hayot: muammo va ziddiyatlar

- 1. Oʻzbekistonda yangi yerlarni oʻzlashtirish siyosati va uning oqibatlari.
- 2. Yutuqlar va yoʻl qoʻyilgan xatolar, ularni bartaraf etish uchun harakatlar. Oʻzbekistonda tanglik holatlarining kuchayishi. 1964-yil oktabrda "Saroy" toʻntarilishi.
 - 3. L.I.Brejnev ma'muriyatining olib borgan siyosati.
 - 4. 60–70-yillarda tugallanmagan iqtisodiy islohotlar.

- 5. Ekologik muammolar va ularning aholini salomatligiga koʻrsatgan ta'siri.
- 6. Sharof Rashidovning siyosiy rahbar sifatidagi faoliyati.

15-mavzu: O'zbekiston milliy boyliklarining ittifoq markaziga olib ketilishi

- 1. Markaz tomonidan yagona xalq xoʻjaligi kompleksining shakllantirishi va uning Oʻzbekistonga koʻrsatgan salbiy ta'siri.
- 2. Oʻzbekistonni Rossiya Federatsiyasining Noqoratuproq yerlarini oʻzlashtirishiga qoʻshgan hissasi.
 - 3. Boshqa Butunittifoq qurilishlarda Oʻzbekistonning ishtiroki.
- 4. Respublikaning tabiiy qazilma boyliklari, oʻzbek xalqining madaniyma'naviy boyliklarining Markaz tomonidan olib ketilishi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. Rahbariy adabiyotlar

- 1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
- 2. Karimov I.A. Oʻzbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. T.: Oʻzbekiston, 2011. 440 b.
- 3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bagʻishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2016-yil 7-dekabr. T.: Oʻzbekiston, 2017. 48 b.
- 4. Mirziyoyev Sh. M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.: Oʻzbekiston, 2017.

II. Asosiy adabiyotlar

- 1. Tarixning noma'lum sahifalari. Hujjat va materiallar. I–VII jildlar. T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi.
 - 2. История Узбекистана. Электронный учебник для ВУЗов. Т., 2010.
- 3. Turkiston chor Rossiyasi mustamlakachiligi davrida. T. 1. Oʻzbekistonning Yangi tarixi. T.: Sharq, 2000.
- 4. Oʻzbekiston Sovet mustamlakachiligi davrida. T. 2. Oʻzbekistonning Yangi tarixi. –T.: Sharq, 2000.
- 5. Ишанходжаева З.Р. Репрессивная политика советской власти и култура Узбекистана: трагедия выживания (1925-1953 гг). – Т.: Тафаккур, 2011.

- 6.. Ишанходжаева З.Р. Узбекистан в условиях колониализма и советского тоталитаризма. Учебное пособие для студентов магистратуры. Ташкент; «Натсионалное общество философов Узбекистана». 2018. 264 с.
- 7. Ishanxodjayeva Z.R. Oʻzbekiston tarixi (1925–1945 yillar). Oʻquv qoʻllanma. T.: Mumtoz soʻz, 2019. 156 b.

III. Qo'shimcha adabiyotlar

- 1. Abdurashidxonov M. Tanlangan asarlar. T.: Ma'naviyat, 2003.
- 2. Abdurashidxonov M. Xotiralarimdan (Jadidchilik tarixidan lavhalar). T.: Sharq, 2001.
 - 3. Agzamxodjayev S. Turkiston Muhtoriyati. T.: Fan, 1996.
- 4. Jadidchilik: islohot, yangilanish, mustaqillik va taraqqiyot uchun kurash. Davriy toʻplam. №1. T.: Universitet, 1999.
- 5. Qoʻshjonov O., Polvonov N. Xorazmdagi ijtimoiy-siysiy jarayonlar va harakatlar. T.: Abu matbuot-konsalt, 2007.
- 6. Xolboyev S., Dolimov U., Do'stqorayev B., Rajabov Q., Polvonov N. va b. Turkiston jadidchiligi Milliy uygʻonish davri tarixi. Namangan, 2012. 323 b.
- 7. Авторханов А. Империя Кремля. Советский тип колониализма. Вилнюс. 1999.
- 8. Бугай Н.Ф. Реабилитатсия репрессированных граждан России (XXнач.XXИ в). Москва. 2006.
- 9. Великая отечественная война. Энциклопедический справочник. Москва 2010 г.
- 10. Голованов А.А. Крестянство Узбекистана: эволюсия сотсиалного положения. 1917-1937 гг. Т.: Фан, 1992.
- 11. Голованов А.А., Саидов И.М. Политическое противоборство по натсионално-государственному самоопределению Узбекского народа (1917-1920 гг.). –Самарканд, Сам ГУ, 2005.
- 12. Голованов А.А., Турсунов С. В плену утопического мышления. Т.: Ўзбекистон, 1993.
- 13. История културы Узбекистана: этапы, проблемы, достижения. Ответ. редактор З.Р. Ишанходжаева. Т., «Адабиёт учкунлари», 2016.
- 14. Исхаков Ф. Натсионалная политика саризма в Туркестане (1867-1917 гг.). Т.: Фан, 1997.
- 15. Ишанходжаева 3. Р.Образование и наука в Узбекистане в 1920-1930 годы. История сталинизма. Култура и власт в СССР. 1920-1950-е годы. Материалы ИХ-й международной научной конференции. С. 386-399. Санкт-Петербург, 24-26 октября. Елсин-сентр. РОССПЕН, Москва 2017.

- 16. Ишанходжаева З.Р. Высшее образование: люди и судбы. (На материалах истории Узбекистана 30-х гг. XX века). УзМУ хабарлари. Махсус сон, 2013.
- 17. Ишанходжаева З.Р. Литература и искусство как феномен културной жизни Узбекистана 1920-1950 гг. УзМУ хабарлари; №№ 1-2, 2017. 41-44 б.
- 18. Ишанходжаева 3.Р. Некоторые вопросы изучения сталинской репрессивной политики в Узбекистане. "Историческая наука в контексте интелектуалного развития сентралной Азии" коллективная монография. Т.: Янги нашр, 2014 й.
- 19. Ишанходжаева З.Р. Об экспертном заключении «Элбек». В сб. Тарихни номаълум сахифалари. ИВ китоб. Т.: Ғафур Ғулом, 2013.
- 20. Ишанходжаева З.Р. Политика болшевиков в духовной сфере в Узбекистане. ЎзМУ хабарлари. №2, 2008 й, 52 б.
- 21. Ишанходжаева З.Р. Толерантност как културная особенност узбекского народа. Материалы международной научно-практической конференции «Толерантност как инструмент развития мер взаимного доверия» Т., 2018.
- 22. Ишанходжаева 3.Р. Формирование толерантности общества в исторической ретроспективе. Материалы Международной научнопрактической конференции «Актуалные проблемы толерантности в углублении демократических реформ и развития гражданского общества: Методология исследования, современност и перспективы». Ташкент, 24-25 апреля 2015 г.
- 23. Ишанходжаева З.Р., Иофе В.Г. Репрессивная политика тоталитарного режима в Узбекистана (20-80-е гг. XX в.). Уч. мет. пособие. Т.: Университет, 2003.
- 24. Ишанходжаева З.Р.Наука и сталинизм. Ўзбекистонда фан, таълим, ишлаб чиқариш ва ёшлар тарбияси соҳасидаги Давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Республика алмий-амалий конференцияси материаллари. Қарши, 11 июн, 2016 йил.
- 25. Кощанов Б., Сейтназаров М. Революсия. Вторжения. События в Хивинском ханстве (1919-1920 гг.). Нукус: Билим, 1997.
- 26. Кузнечевский В.Д. Сталин: Как это было? Феномен XX века. Вече. Москва, 2014.
- 27. Кузнечевский В.Д. Сталинская коллективизатсия. Ошибка сеною в миллионы жизней. Российский институт стратегических исследований. Москва, 2015 г.
- 28. Советское общество и война. Каталог историко-документалной выставки. Москва 2010.
- 29. Хасанов Б.В. Натсионалная интеллигенсия Узбекистана и исторические протсессы 1917- начала 50-х гг. Т.: Академия МВД РУз, 2000.

- 30. Шамсутдинов Р. Трагедия среднеазиатского кишлака. Т.: Фан, 2006. Т.3.
- 31. Эргашева Ю.А. Култура Узбекистана: тенденсии и проблемы развития. –Т.: Фан, 1997.

IV. Internet resurslari

- 1. <u>www.ziyonet</u>. URL: http://www.ziyonet. uz/uzc/ library/book/39426/libid, 2012, fevral. Ишанходжаева 3.Р. Модел болшевистской «културной революсии» и ее внедрение в Туркестане.
- 2. <u>www.ziyonet</u>. URL: <u>http://www.ziyonet</u>. uz/uzc/ library/book/39425/libid, Ишанходжаева 3.Р. «Културные преобразования» болшевиков в Узбекистане в 20-е -30-е гг. XX века.
 - 3. www.uza.uz